BMÜ-111 Algoritma ve Programlama

Bölüm 5

Tek Boyutlu Diziler

Yrd. Doç. Dr. İlhan AYDIN

Problem

100 adet sayı okumak istediğimizi düşünelim. Bu sayıların ortalaması hesaplanacak ve sayıların kaç tanesinin ortalamadan büyük olduğu bulunacaktır.

Özet

Dizi: belirli sayıda ve aynı veri türünden değişkenlere aynı adla erişilmesini sağlayan bir yapıdır.

Dizilerde döngü işlemleri sıklıkla kullanılır. Özellikle for döngüleri dizilerle kullanılmaya çok uygundur.

Diziler tek boyutlu olabileceği gibi iki veya daha çok boyutlu da olabilirler. Matrisler iki boyutlu dizilere örnektir.

Dizi isimleri ile [] kullanımı

- 1. Yeni bir tip adı oluşturmak için, örneğin int[] degerler; "int dizisi" türünde bir isim yaratır
 - □ int ve int dizisi farklı türlerdir
 - int dizisi ismin türünü belirtir, verinin türünü değil
- 2. Yeni bir dizi oluşturmak için: değerler= new int[100];
 k = new int[3];
 yt = new float[7];
 isimler = new String[50];
- 3. Dizi içindeki bir elemanı isimlendirmek için
 - indexlenmiş değişken de denir

```
değerler[3] = giris.nextInt();
System.out.println("Dizinin 3. elemanı" +
değerler[2]);
```

Dizi terminolojisi

```
sicaklik[n + 2]
```

Dizi adı

sicaklik[n + 2]

Index - altsimge

-int olmalidir,

sicaklik[n + 2]

Indexli değişken – eleman veya altsimgeli değişken

> indexli değişkenin değeri - dizinin bir elemanı olarak da adlandırılır

```
sicaklik[n + 2] = 32;
```

Dizilerin uzunluğu

- ☐ Bir dizinin uzunluğu new kullanılarak oluşturulduğu zaman parantez içinde verilir.
 - dizinin elemanlarına (değerlerine) ne kadar hafıza ayrılacağını belirlemek için ve
 - dizinin en fazla ne kadar eleman alabileceğini belirlemek için kullanılır
 - elemanlara değer atanıp atanmamasına bakılmaksızın hafızada yer ayrılır
- length, değişkeni kullanılarak dizinin uzunluğu öğrenilebilir :

```
int[] sicaklik = new int[20];
System.out.println(sicaklik.length);
```

Dizinin uzunluğu tanımlama esnasında belirtilir ve daha sonra dizi yeniden tanımlanmadığı sürece değiştirilemez.

Alt-index

Diziler sıfırdan başlayan altindexler kullanırlar

- ilk elemanın indexi 0
- ikinci elemanın indexi 1
- n. elemanın indexi n-1
- son elemanın indexi length-1

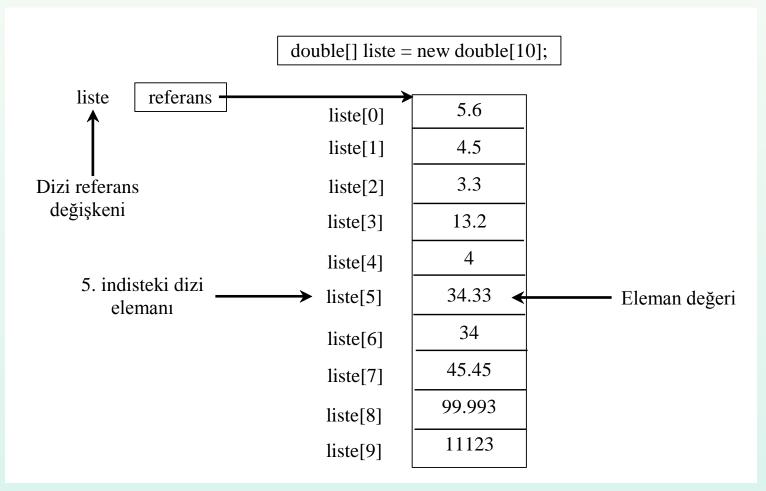
Örnek:

```
int[] scores = {97, 86, 92, 71};
```

index:	0	1	2	3	
deger:	97	86	92	71	

Dizilerin Tanımlanması

Dizi aynı türden verilerin bir kolleksiyonunu tutatın bir veri yapısıdır.

Tanımlama ve oluşturmanın tek adımda yapılması

```
veritipi[] diziAdi = new
veritipi[arraySize];
    double[] dizi = new double[10];
 veritipi diziadi[] = new
dizitipi[arraySize];
double liste[] = new double[10];
```

Varsayılan değerler

Bir dizi oluşturulduğunda elemanları varsayılan olarak atanaır.

Numerik veri türleri için <u>0</u>, Char veri türleri için <u>'\u0000'</u>, Boolean veri türleri için false.

İndislenmiş değişkenler

Dizi elemanlarına indis ile ulaşılır. Dizi indisi O'dan başlar ve diziadi.length-1'e kadar gider.

Dizideki her eleman aşağıdaki yazım biçimi ile gösterilir :

diziAdi[indis];

İndisli değişkenlerin kullanımı

Bir dizi oluşturulduktan sonra bir indisli değişken düzenli bir değişken olarak kullanılabilir. Örneğin, aşağıdaki kod <u>liste[0]</u> ve <u>liste[1]</u>'i toplayıp sonucu <u>liste[2]</u>'ye yazar.

```
liste[2] = liste1[0] + liste[1];
```

Dizi Başlatmaları

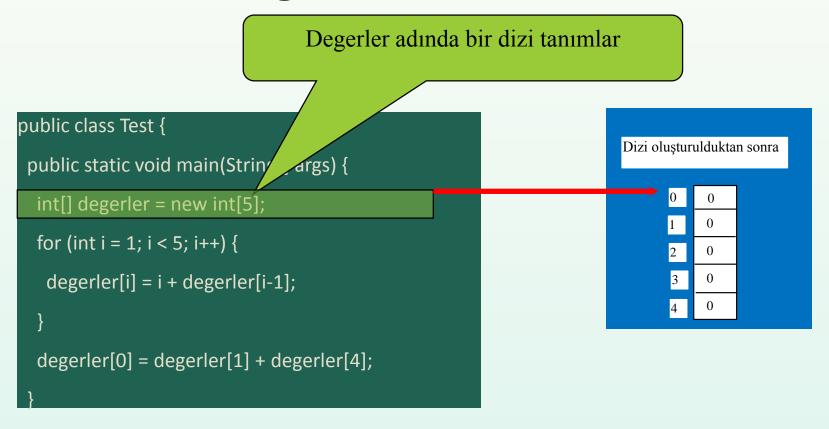
Tanımlama ve oluşturmanın tek adımda yapılması:

```
double[] listem = \{1.9, 2.9, 3.4, 3.5\};
Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki işlemi yapar.
double[] listem = new double[4];
listem[0] = 1.9;
listem[1] = 2.9;
listem[2] = 3.4;
listem[3] = 3.5;
```

Dikkat

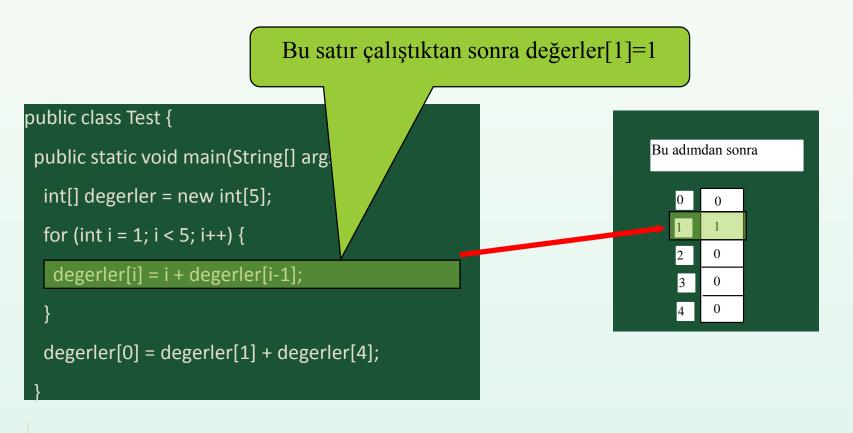
Tek adımda tanımlama ve değer atama yapılabilir. Fakat tanımladıktan sonra aşağıdaki gibi atama ifadesi yanlıştır.

```
double[] listem;
listem = {1.9, 2.9, 3.4, 3.5};
```



```
i = 1
public class Test {
 public static void mai _____ring[] args) {
                                                                                 Dizi oluşturulduktan sonra
  int[] degerler = new int[5];
  for (int i = 1; i < 5; i++) {
   degerler[i] = i + degerler[i-1];
  degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];
```

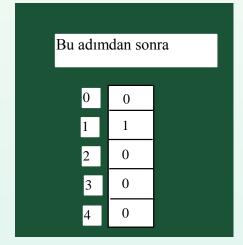
i (=1) 5'ten kucuk mu? true public class Test { Dizi oluşturulduktan sonra int[] degerler = ne int[5]; for (int i = 1; i < 5; i++) { degerler[i] = i + degerler[i-1]; degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];

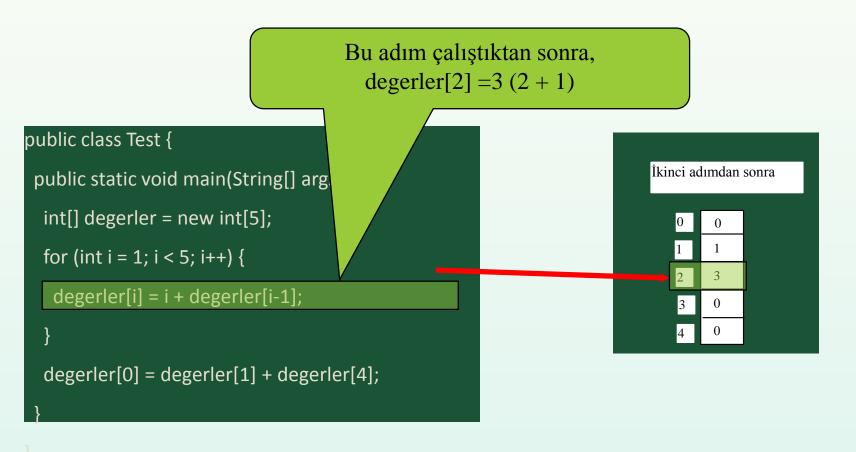


```
i++ dan sonra, i=2
public class Test {
 public static void main(String[] 
  int[] degerler = new int[5],
                                                                 Bu adımdan sonra
  for (int i = 1; i < 5; i++) {
   degerler[i] = i + degerler[i-1];
  degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];
```

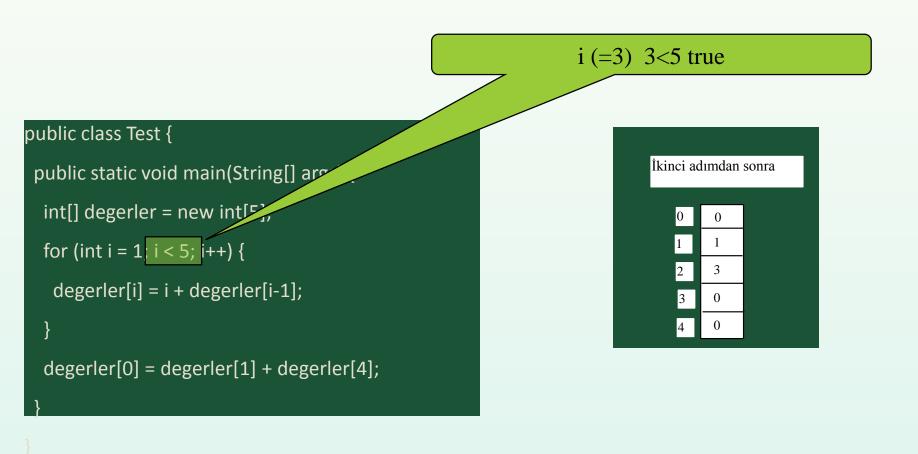
```
public class Test {
 public static void main(String[] args) {
  int[] degerler = new int[5];
  for (int i = 1; i < 5; i++) {
    degerler[i] = i + degerler[i-1];
  degerler[0] = degerler[1] +
    degerler[4];
```

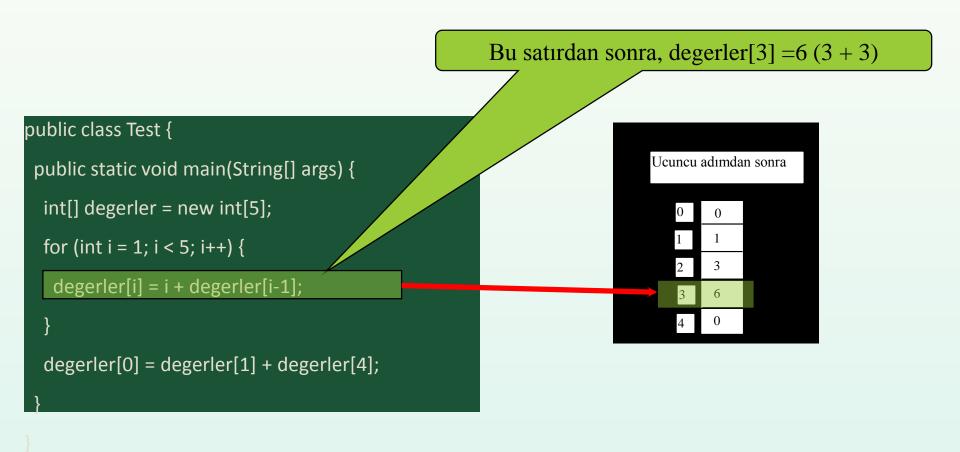
i (= 2) ve 5'ten kucuk mu?true

Bu adımdan sonra i=3 public class Test { Bu adımdan sonra public static void main(Str ___args) { int[] degerler = new in [5]; for (int i = 1; i < 5; i++) { 3 degerler[i] = i + degerler[i-1]; degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];

Bu adımdan sonra i=4 public class Test { Ucuncu adımdan sonra public static void main(String[] ar int[] degerler = new int[51, for (int i = 1; i < 5; i++) { 3 degerler[i] = i + degerler[i-1]; degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];

public class Test {

public static void main(String[] arge)

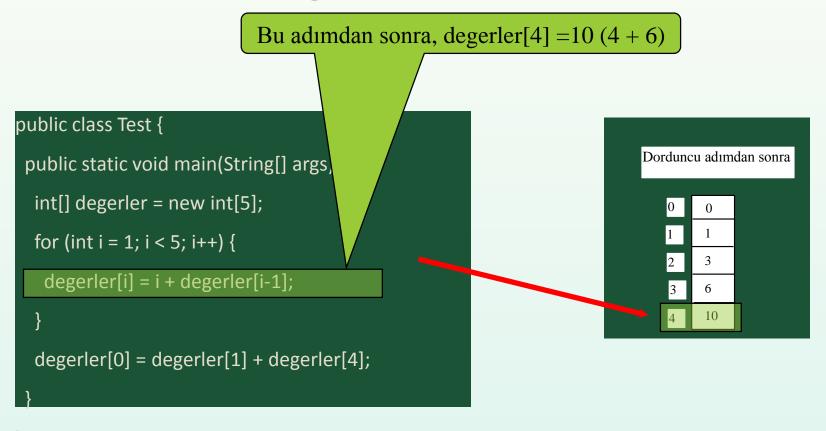
int[] degerler = new int[5],

for (int i = 1; i < 5; i++) {

 degerler[i] = i + degerler[i-1];
 }

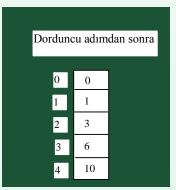
 degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];
}</pre>

i (=4) 5'ten kucuk mu?true

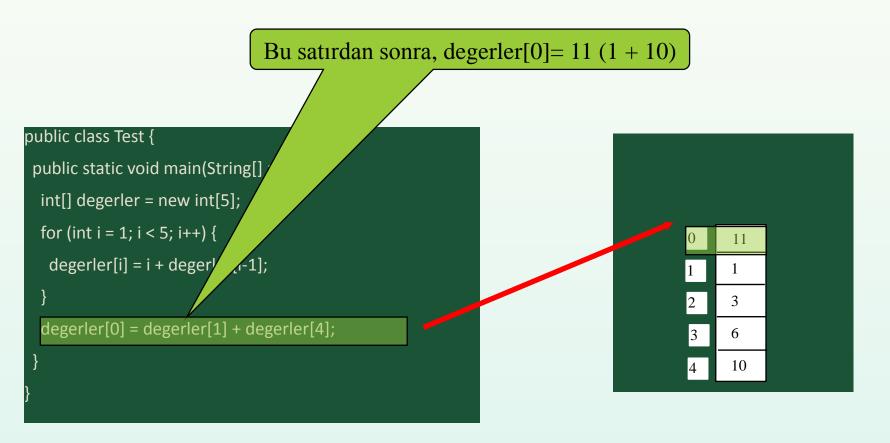


```
public class Test {
 public static void main(String[] args) 1
  int[] degerler = new int[5];
  for (int i = 1; i < 5; i++) {
   degerler[i] = i + degerler[i-1];
  degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];
```

i++ işleminden sonra i=5


```
i (=5) < 5? false. Donguden cik
public class Test {
 public static void main(5 [] args) {
 int[] degerler = nev_int[5];
  for (int i = 1; i < 5; i++) {
                                                                                    Dorduncu adımdan sonra
   degerler[i] = i + degerler[i-1];
  degerler[0] = degerler[1] + degerler[4];
                                                                                            10
```


Dizilerin işlenmesi

- (Degerler dizisine klavyeden giriş)
- 2. (Rastgele değerler ile değerler dizisini başlatma)
- 3. (Dizi elemanlarını ekrana yazdırma)
- 4. (Elemanların toplamı)
- (En büyük elemanı bulma)
- 6. (En büyük elemanın en düşük indisini bulma)
- 7. (Rastgele değiştirme)
- 8. (Elemanları kaydırma)

Degerler dizisine klavyeden giriş

```
java.util.Scanner input = new java.util.Scanner(System.in);

System.out.print(" listem dizisine" + listem.length + " eleman gir ");

for (int i = 0; i < listem.length; i++)

listem[i] = input.nextDouble();
```

Rastgele değerler ile listem dizisini başlatma

```
for (int i = 0; i < listem.length; i++) {
  listem[i] = Math.random() * 100;
}</pre>
```

Dizi elemanlarını ekrana yazdırma

```
for (int i = 0; i < listem.length; i++) {
   System.out.print(listem[i] + " ");
}</pre>
```

Elemanların toplamı

```
double top = 0;
for (int i = 0; i < listem.length; i++) {
  top += listem[i];
}</pre>
```

En büyük elemanı bulma

```
double maks = listem[0];
for (int i = 1; i < listem.length; i++) {
  if (listem[i] > maks) maks = listem[i];
}
```

Rastgele değiştirme

```
for (int i = 0; i < listem.length; i++) {
    // Rastgele indis uret
    int index = (int) (Math.random()
        * listem.length);

    // listem[i]ile listem[j] I yer değiştir
    double temp = listem[i];
    listem[i] = listem[index];
    listem[index] = temp;
}</pre>
Rastgele bir indis
```

Elemanların kaydırılması

```
double temp = listem[0]; // ilk eleman1 ata

// Elemanlar1 sola kayd1r
for (int i = 1; i < listem.length; i++) {
  listem[i - 1] = listem[i];
}

// ilk eleman1 sona taş1
listem[listem.length - 1] = temp;</pre>
```

Genişletilmiş for döngüsü (for-each Döngüsü)

JDK 1.5 ile yeni bir for döngüsü geliştirilmiştir. Bu döngü indis değişkeni kullanmadan bütün elemanlara ardışık olarak ulaşmanızı sağlar. :

```
for (double deger: listem)
   System.out.println(deger);

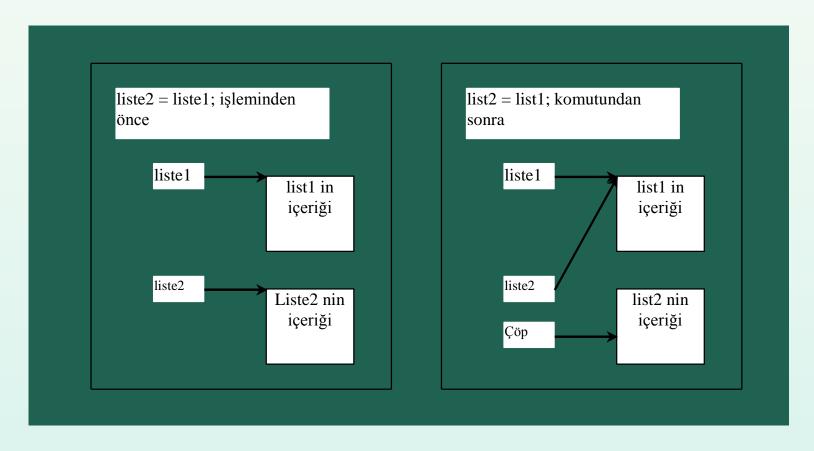
Genel yazım bicimi

for (tip degsikenadi: dizi adi) {
   // değişkeni isle
}
```

Dizilerin kopyalanması

Bir programda sık sık bir dizinin tamamını veya bir bölümünü kopyalamanız gerekebilir. Bu durumda = operatörünü kullanabilirsiniz

liste2 = liste1;

Dizilerin kopyalanması

Döngü ile:

```
int[] liste1= {2, 3, 1, 5, 10};
int[] liste2= new int[liste1.length];

for (int i = 0; i < liste1.length; i++)
  liste2[i] = liste1[i];</pre>
```

```
int[] liste1 = {1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc = reverse(listel);
                                                   Sonuc dekiskenini tanimla
      int[] sonuc = new int[list.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
          i < liste1.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = list[i];
                                    3
                                        4
                                           5
                                               6
                  liste1
                  sonuc
                             0
                                        0
                                            0
                                               0
```

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
                                                       i = 0 ve j = 5
   public static int[] reverse(int[] list) {
     int[] sonuc = new int[list.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
          i < list.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = list[i];
     return sonuc;
                                    3
                                        4
                                           5
                    list
                  sonuc
                             0
                                       0
                                           0
                                               0
```

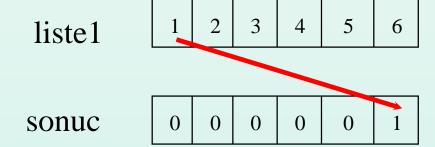
```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
                                                      i (= 0) < 6 m_1? true
   int[] sonuc = new int[list.length]:
     for (int i = 0, j = samuc.length - 1;
          i < list.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = list[i];
     return sonuc;
                                    3
                                        4
                                            5
                                                6
                    list
                              0
                  sonuc
                                        0
                                            0
                                                0
```

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[list.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < listel.length; i++, j--)
    sonuc[j] = listel[i];
}</pre>
```

i = 0 and j = 5sonuc[5]=liste1 [0]


```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[list.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length i;
    i < list.length; i++, j--) {
    sonuc[j] = list[i];
  }

return sonuc;
}</pre>
```

Bu adımdan sonra, i=1 ve j=4

liste1

1 2 3 4 5 6

sonuc

0 0 0 0 0 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

i (=1) <6? true

liste1

1 2 3 4 5 6

sonuc

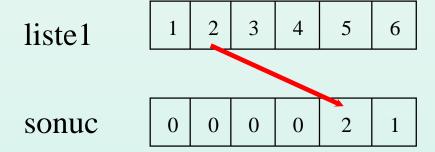
0 0 0 0 0 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[list.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < listel.length; i++, j--);
    sonuc[j] = listel[i];
}</pre>
```

i = 1 ve j = 4sonuc[4]=liste1[1]


```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
                                                       i=2 ve j=3
   int[] sonuc = new int[liste1.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length
          i < liste1.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = liste1[i];
                                   3
                                      4
                                          5
                  liste1
                 sonuc
                                          2
                            0
                                      0
```

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
public static int[] reverse(int[] list) {
  int[] sonuc = new int[liste1.lengt1.]

for (int i = 0, j = soruc.length - 1;
        i < liste1.length; i++, j--) {
        sonuc[j] = liste1[i];
    }

  return sonuc;
}</pre>
```

i (=2) <6? true

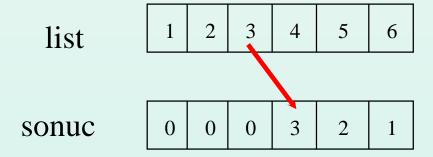
```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;

public static int[] reverse(int[] list) {
  int[] sonuc = new int[list.length];

  for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
        i < list.length; i++, j--) {
        sonuc[j] = list[i];
    }

    return sonuc;</pre>
```

i = 2 and j = 3sonuc[j]=liste[i]


```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
                                                        i=3 ve j=2
   int[] sonuc = new int[liste1.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length 1;
          i < liste1.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = liste1[i];
                                   3
                                       4
                                          5
                 liste1
                 sonuc
                                       3
                                          2
                             0
```

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
     int[] sonuc = new int[liste1.leng+1
     for (int i = 0, j = some length - 1;
          i < liste1.length; i++, j--) {</pre>
       sonuc[j] = liste1[i];
                                    3
                                        4
                                           5
                  liste1
```

sonuc

0

3

2

1

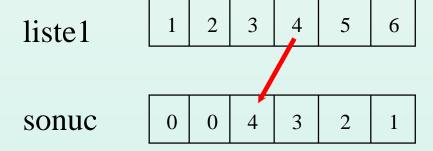
i (=3) <6 ? true

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[liste1.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < liste1.length; i++, j--)
    sonuc[j] = liste1[i];
}</pre>
```

i = 3 ve j = 2sonuc[j]=liste1[i]


```
int[] listel = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;

public static int[] reverse(int[] list) {
  int[] sonuc = new int[list.length];
```

Bu adımdan sonra i=4 ve j=1

```
for (int i = 0, j = sonuc.length 1;
    i < list.length; i++, j--) {
    sonuc[j] = list[i];
}
return sonuc;
}</pre>
```

list 1 2 3 4 5 6

sonuc

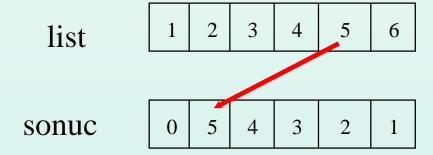
```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
   public static int[] reverse(int[] list) {
     int[] sonuc = new int[list.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length 1;
          i < list.length; i++, j--) {</pre>
       sonuc[j] = list[i];
     return sonuc;
                                    3
                                           5
                                       4
                   list
```

i (=4) <6? true

sonuc | 0 | 0 | 4 | 3 | 2 | 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
   public static int[] reverse(int[] list) {
     int[] sonuc = new int[list.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
          i < list.length; i++, j--)</pre>
       sonuc[j] = list[i];
     return sonuc;
```

i = 4 ve j = 1sonuc[j]=liste1[i]

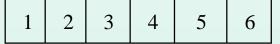
```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[liste1.length];

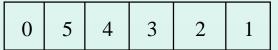
for (int i = 0, j = sonuc.length i;
    i < liste1.length; i++, j--) {
    sonuc[j] = liste1[i];
}</pre>
```

Bu adımdan sonra, i=5 ve j00

liste1

sonuc


```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

i (=5) <6? true

```
int[] sonuc = new int[liste1.length]

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < liste1.length; i++, j--) {
    sonuc[j] = liste1[i];
}</pre>
```

liste1 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6

sonuc 0 5 4 3 2 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[list.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < liste1.length; i++, j--)
    sonuc[j] = liste1[i];
}</pre>
```

i = 5 ve j = 0sonuc[j]=liste1[i]

list 1 2 3 4 5 6

sonuc 6 5 4 3 2 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

```
int[] sonuc = new int[liste1.length];

for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
    i < liste1.length; i++, j--) {
    sonuc[j] = liste1[i];
}</pre>
```

i=6 ve j=-1 olur

liste1

1 2 3 4 5 6

sonuc

6 5 4 3 2 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
```

i (=6) < 6 ? false. Döngüden çık

liste1

1 2 3 4 5 6

sonuc

6 5 4 3 2 1

```
int[] liste1 = new int[]{1, 2, 3, 4, 5, 6};
int[] sonuc;
                                                        Döngü sonu
     int[] sonuc = new int[liste1.length];
     for (int i = 0, j = sonuc.length - 1;
          i < liste1.length; i++, j--) {
       sonuc[j] = liste1[i];
                   liste1
                                       4
                                           5
                                       3
                                           2
                  sonuc
                             6
                                5
```

Dizilerde Arama

Arama verilen bir elemanın dizide var olup olmadığına bakılması işlemidir

Bu işlem bilgisayar programlamada ortak bir görevdir.

Burada iki yöntemden bahsedeceğiz:

Ardışık arama

Ardışık arama

Aranan	Dizi							
3	6	4	1	9	7	3	2	8
3	6	4	1	9	7	3	2	8
3	6	4	1	9	7	3	2	8
3	6	4	1	9	7	3	2	8
3	6	4	1	9	7	3	2	8
3	6	4	1	9	7	3	2	8

Ardışık arama

```
1
     package Uygulama1;
   ☐ import java.util.Scanner;
 3
     public class Uygulama1 {
             public static void main(String[] args) {
 4
              int []dizi={1,2,10, 15, 25,3,-1};
 5
 6
              for(int eleman:dizi)
 7
                      System.out.print(eleman+" ");
              int aranan,indis=-1;
 8
                  System.out.println("Aranacak elemanı gir");
10
                  Scanner klavye=new Scanner (System.in);
11
                  aranan=klavye.nextInt();
12
                  for (int i = 0; i < dizi.length; i++) {
13
                     if(dizi[i]==aranan) {
14
                         indis=i; break;
15
16
17
                  if (indis!=-1) System.out.println(aranan+" dizide "+
                          indis+" pozisyonunda bulundu");
18
19
                  else System.out.println("aranan bulunamadı");
20
21
22
```

İkili arama sıralı diziler üzerinde çalışır.

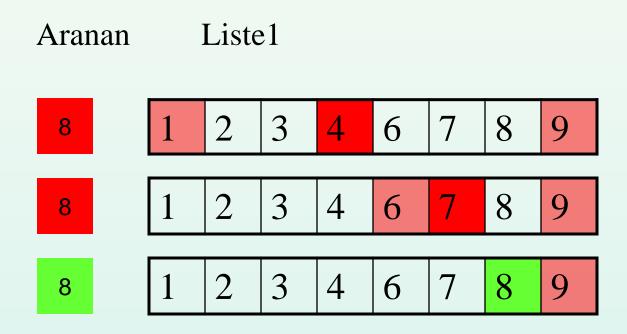
Dizi küçükten veya büyükten küçüğe büyüğe sıralıdır.. örneğin, 2 4 7 10 11 45 50 59 60 66 69 70 79

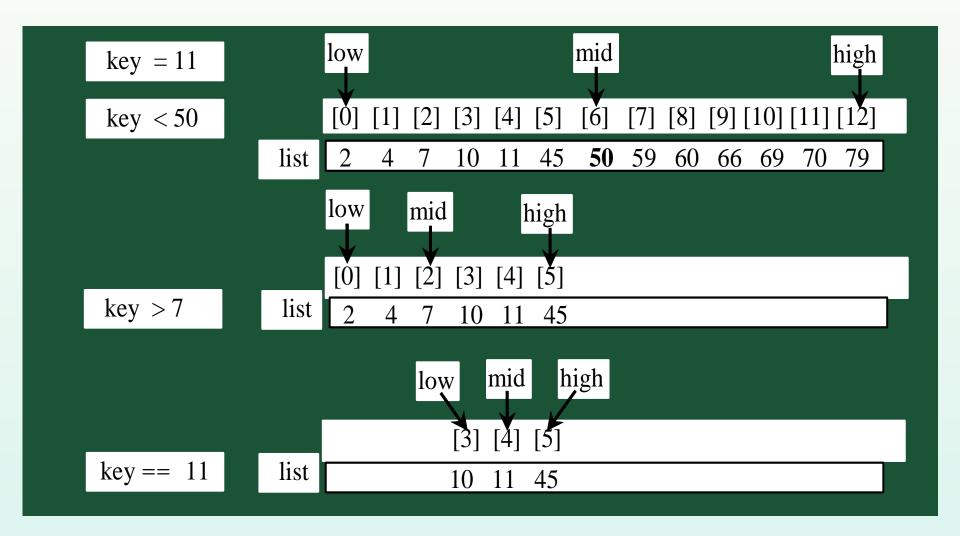
İkili arama ilk olarak aranan elemanı dizinin ortasındaki eleman ile karşılaştırılır.

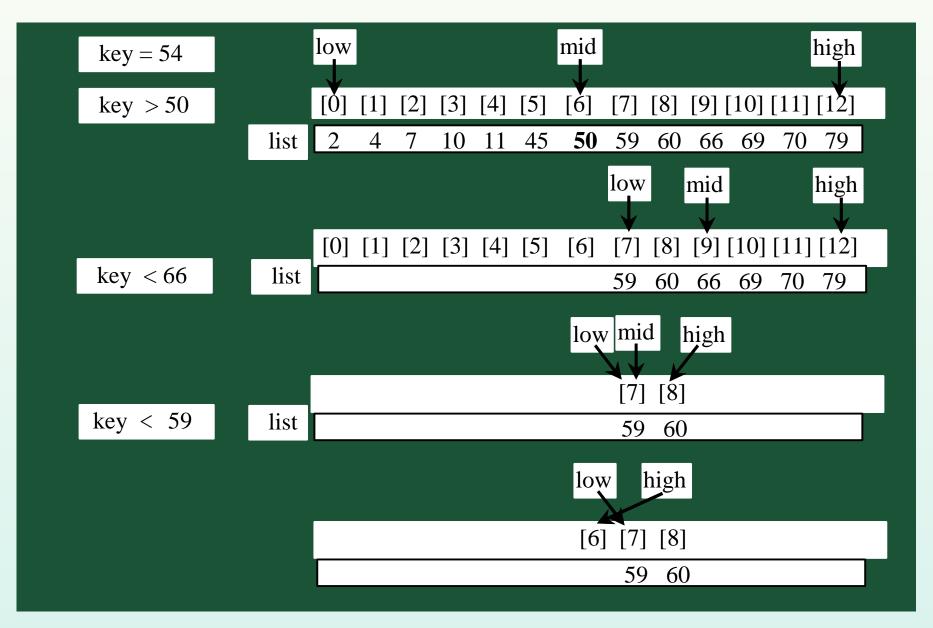
Eğer aranan ortadan küçük ise, dizinin ilk yarısından arama devam eder...

Eğer eşit ise arama eşleşme ile sonlanır.

Eğer eleman orta elemandan büyükse, dizinin ikinci yarısında elemanı ara.


```
public class Uygulama1 {
 3
              public static void main(String[] args) {
 4
 5
              int []dizi={1,2,10,15,25,30,41};
 6
              for(int eleman:dizi)
                      System.out.print(eleman+" ");
              int aranan, indis=-1, bas=0, orta, son=dizi.length-1;
 9
                  System.out.println("Aranacak elemanı gir:");
10
                  Scanner klavye=new Scanner (System.in);
11
                  aranan=klavye.nextInt();
12
                  while(son>=bas)
13
14
                     orta=(son+bas)/2;
15
                     if(aranan<dizi[orta]) son=orta-1;</pre>
16
                     else if(aranan>dizi[orta]) bas=orta+1;
17
                     else if(aranan==dizi[orta]){
18
                         indis=orta; break; }
19
20
                  if (indis!=-1) System.out.println(aranan+" dizide "+
21
                          indis+" pozisyonunda bulundu");
22
                  else System.out.println("aranan bulunamadı");
23
24
```